

Taalonderricht in het Vlaams leerplichtonderwijs:

Voorstellen Vlaams Belang

Inhoudstafel

Inleiding	p. 3
1. De eindtermen	p. 5
1.1 Wat zijn eindtermen?	p. 5
1.2 Waarom eindtermen?	p. 5
2. De huidige situatie	p. 6
2.1 Eindtermen taal	p. 7
2.1.1 Nederlands	p. 7
2.1.2 Moderne vreemde talen	p. 7
3. Voorstellen VLD en SP.a	p. 8
4. Taalverwerving	p. 8
5. Voorstellen van het Vlaams Belang	p. 11
5.1. Het aanleren van de instructietaal	p. 11
5.1.1 Taaltoetsen en taalbadklas	p. 11
5.1.2 Eindtermen Nederlands	p. 13
5.2 Het aanleren van vreemde talen	p. 14
5.3 Immersieonderwijs of CLIL	p. 15
6. Bijlagen	
6.1 Cijfermateriaal	
6.2 Opmerkingen VLD-talennota	
6.3 Opmerkingen talennota Vandenbroucke	

Inleiding

Reeds geruime tijd vangen we langs verschillende kanten berichten op dat het niet goed gaat met het taalonderricht in Vlaanderen. Waar onze studenten vroeger geroemd werden om hun talenkennis, blijkt nu meer en meer dat ze die internationale koppositie aan het verliezen zijn.

Niet alleen op het internationale vlak wordt er terrein verloren, ook op het binnenlandse niveau dragen we de gevolgen van de mindere talenkennis.

Zowel bij diegenen die willen verder studeren (zo is het percentage studenten dat slaagt op een kennismakingstest Frans aan de UA de voorbije 20 jaar spectaculair gedaald, van 55 % naar 40 %), als bij de werknemers tekent het probleem zich steeds duidelijker af. In Brussel slaagt 7 op de 10 Vlaamse leerkrachten niet voor het bijkomend examen Frans. Vanuit verschillende bedrijven horen we dat het steeds moeilijker wordt om vacatures, waar tweetaligheid vereist wordt, in te vullen.

Een tweede punt dat we in deze nota willen aankaarten is de kennis van het Nederlands. Dat die vaak problematisch is bij heel wat leerlingen, met de onvermijdelijke kwaliteitsdaling van ons onderwijs tot gevolg, werd door onze partij reeds herhaaldelijk aangekaart. De huidige minister van onderwijs heeft dit blijkbaar ook ingezien en heeft dan ook een beleidsnota over het talenonderwijs laten schrijven. Hij beoogt hiermee het talenonderwijs “radicaal” te hervormen, beginnende in de kleuterklas en eindigend op het einde van het leerplichtonderwijs. Zoals altijd vertrekt de minister hierbij vanuit het standpunt dat taalachterstand dé belangrijkste oorzakelijke factor is van de zwakkere doorstroming bij allochtonen.

Het Vlaams Belang is echter van mening dat, hoewel taalachterstand een niet te onderkennen rol speelt bij die zwakkere doorstroming, er ook andere zaken, zoals motivatie, studiehouding en vooral de wil om te integreren, aan de basis liggen van de zwakkere doorstroming van allochtonen. Zolang men echter weigert deze achterliggende oorzaak te onderkennen en hierrond maatregelen te nemen, zullen de voorgestelde taalmaatregelen slechts een beperkt resultaat boeken.

Hoewel we de minister op enkele punten van zijn nota kunnen volgen (de lat hoog leggen wat beheersing van het Nederlands betreft, peilingstoetsen om taalvaardigheid in kaart te brengen, afstemming van het vak Frans in BO en SO, ...) zijn we het helemaal niet eens met andere zaken die hij voorstelt (immersieonderwijs, afstemmen van eindtermen op ERK (Europees Referentiekader), ...) Bovendien zijn we van mening dat het cruciale punt, dat effectief zal bijdragen tot een betere taalvaardigheid van (vooral) allochtone leerlingen, niet aangeraakt wordt in de nota van de minister: de motivatie om die taal te leren, niet alleen binnen maar ook buiten de school!

Om één en ander te verduidelijken, hebben we eerst een korte geschiedenis van het taalonderwijs geschetst. De invoering van de eindtermen voor taal en de huidige situatie in de scholen worden meer expliciet toegelicht.

Aangezien niet alleen minister Vandenbroucke maar ook de VLD er zich van bewust zijn dat er iets schort aan het taalonderwijs, schuiven ze daarvoor elk hun eigen

oplossing naar voren. Een korte bespreking en weerlegging van hun voorstellen zijn als bijlage bij deze nota gevoegd.

Vervolgens worden dan de voorstellen van het Vlaams Belang toegelicht. Wij zijn er immers van overtuigd dat het niet volstaat om enkel aan te tonen wat er mis is met de huidige toestand en waarom de voorstellen van SP.a en VLD hier onvoldoende aan tegemoet komen. Wij zijn van mening dat met relatief eenvoudige maatregelen er wel degelijk verbetering kan geboekt worden.

1. De eindtermen

1.1 Wat zijn eindtermen?

Eindtermen zijn minimumdoelen op het vlak van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes die de onderwijsoverheid als noodzakelijk en bereikbaar acht voor een bepaalde leerlingenpopulatie. Scholen moeten deze eindtermen realiseren in het gewoon lager onderwijs en in het secundair onderwijs. De overheidsinspectie controleert tijdens regelmatige doorlichtingen of dit inderdaad gebeurt. Voor het kleuteronderwijs en het buitengewoon onderwijs heeft de overheid ontwikkelingsdoelen geformuleerd.

De eindtermen taal in het Vlaamse onderwijs kan men nalezen op de website van het departement Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap: Eindtermen taal lager onderwijs en Eindtermen taal secundair onderwijs.

De eindtermen dienen ten slotte als basis bij het uitschrijven van de leerplannen.

1.2 Waarom eindtermen?

Volgens de beleidsmakers lagen twee redenen aan de grondslag van de uitwerking van de eindtermen:

- vermits de bevoegdheid over het Gemeenschapsonderwijs onttrokken werd aan de minister van onderwijs (en deze dus de lessenroosters en leerplannen van dat gemeenschapsonderwijs niet langer als criterium voor de goedkeuring van lessenroosters en leerplannen van andere inrichtende machten kon gebruiken), moest de overheid nieuwe criteria ter controle uitwerken: de ET.
- de grootte van het bedrag dat jaarlijks aan onderwijs gespendeerd wordt, noopt tot een grotere impact van de overheid op dat onderwijs: dus ET.

Om de kritiek op die overheidsinmenging te weerleggen, werd tegelijkertijd aangekondigd dat de inrichtende machten wel zelf de methodes en de leerplannen voor hun onderwijs mogen blijven bepalen. Vooraleer deze leerplannen echter kunnen goedgekeurd worden, moeten ze eerst getoetst zijn op de expliciete aanwezigheid van de eindtermen.

Meteen werden de scholen door inspectie dan ook beoordeeld op het al dan niet respecteren van de eindtermen, met andere woorden, het naleven van de eindtermen is niet alleen een erkennings- maar ook een financieringsvoorwaarde.

De eigen pedagogische aanpak van de inrichtende machten wordt door de invoering van de eindtermen aan banden gelegd. Nadat hiertegen protest gerezen was, werd in een uitzonderingsmaatregel voorzien: een inrichtende macht moest de opgelegde eindtermen niet volgen, als deze IM zelf eindtermen formuleerde, die dan door de overheid moesten worden goedgekeurd worden. Tot op vandaag volgen de Steinerscholen met succes deze piste, omdat zij op die manier hun eigen pedagogische aanpak kunnen vrijwaren.

Verder wordt ook algemeen aangenomen dat de eindtermen zo snel ingevoerd werden in het Vlaams onderwijs om op een soepele manier het probleem van het zittenblijven aan te pakken. Aangezien een groot deel leerlingen een of meer jaren moest overzitten, vermits het beoogde resultaat niet gehaald werd, moest hieraan een mouw gepast worden. Niet de leerling moest beter presteren en zo aantonen dat hij de aangeboden leerstof kon verwerken, maar wel het niveau van het

onderwijs moest aangepast worden aan de mindere prestaties van de leerlingen. Dit kon echter niet openlijk verkondigd worden. De eindtermen werden echter zodanig geformuleerd dat zowat elke leerling die gemakkelijk kon halen.

Voor het Vlaams Belang zijn de eindtermen dus niet meer of minder dan een nivellering naar beneden van het hele onderwijs: alle leerlingen moeten deze eindtermen kunnen behalen, ook de zwakkere leerlingen. Tegelijkertijd is het pakket eindtermen zo uitgebreid dat leerkrachten nauwelijks nog tijd of ruimte hebben om, in het voordeel van de sterkere leerlingen, dieper op de leerstof in te gaan.

De eindtermen blijken niet het juiste kader te bieden, noch om de “gegarandeerde” onderwijsvrijheid volledig te laten spelen, noch om kwaliteitsonderwijs op het vlak van kennis- en cultuuroverdracht en persoonlijkheidsvorming te realiseren. In de eerste plaats worden een aantal noodzakelijke kennisfundamenten waarop de latere vaardigheden kunnen steunen, bijvoorbeeld voor taalverwerving, zwaar veronachtzaamd. Ten tweede daar waar de eindtermen wel directief zijn, werken ze vaak nivellerend, dat wil zeggen, halen ze de gemiddelde kwaliteit naar beneden. De eindtermen waren niet meer dan een poging tot verdere gelijkschakeling van ons onderwijslandschap, en bieden daardoor te weinig didactische houvast om voor iedereen, dat wil zeggen ook voor de sterke leerlingen, aangepast kwaliteitsonderwijs te verzekeren.

Bovendien – en eveneens problematisch – liggen de eindtermen, door de nadruk te leggen op de vaardigheden van de leerlingen, in het verlengde van het verbod eisen te stellen aan leerlingen. Het doorgedreven inwisselen van kennis voor vaardigheden diende om de gestelde eisen te versoepelen. In plaats van iets te kennen (of anders niet te slagen) wordt het nu “wenselijk” dat een bepaald niveau behaald wordt. Een omfloerster doel moest redding brengen voor hen die het moeilijk bereikten.

Tenslotte betekenden de eindtermen een sluitstuk op de kaping door de overheid van het vrije net.

2. De huidige situatie

Zoals reeds gezegd, werden de eindtermen rond 1995 zonder veel overleg met de onderwijswereld zelf, in het onderwijs ingevoerd. En hoewel het decreet dat de invoering van deze eindtermen moest regelen in een spoedtempo door het parlement werd gejaagd, bleek de concrete uitwerking van deze ET een werk van lange adem. Zo zijn de specifieke eindtermen enkel nog maar voor ASO ingevoerd, voor TSO, BSO en KSO zijn die nog niet uitgewerkt, laat staan ingevoerd.

Tot voor kort was het ondenkbaar om hierover enige vorm van kritiek te laten horen. Minister Vandenbroucke heeft echter in 2004 in zijn beleidsnota aangekondigd dat hij de eindtermen wil laten evalueren en indien nodig herformuleren.

Als hierbij dan rekening gehouden wordt met de terechte kritiek van de leerkrachten zelf, is dit voor het Vlaams Belang een positieve evolutie. Het valt echter te vrezen dat Vandenbroucke deze herformulering zal gebruiken om de greep van de overheid op het onderwijs nog te versterken en om van ons Vlaams onderwijs, dat zeer lang gekend was als kwaliteitsonderwijs, nog meer een grijze eenheidsworst te maken die erop gericht is om “zoveel mogelijk leerlingen de eindmeet te laten halen”.

2.1 Eindtermen taal

Aangezien deze nota handelt over het taalonderwijs in Vlaanderen, willen we de eindtermen voor de taalvakken even nader van commentaar voorzien.

Om te beginnen moet het onderscheid gemaakt worden tussen de eindtermen voor de instructietaal (het Nederlands) en de moderne vreemde talen (het Frans, het Engels en het Duits).

2.1.1 Nederlands:

De eindtermen Nederlands voor het basisonderwijs zijn zeer vaag en algemeen geformuleerd, om elke leerling in staat te stellen deze te halen. Er wordt helemaal afgestapt van de vroegere leerinhouden van taalbeschouwing, zodat leerlingen op het einde van de lagere school een zin slechts als volgt moeten kunnen ontleden: onderwerp, persoonsvorm en gezegde. Dat dergelijke zienswijze onvermijdelijk leidt tot grote problemen, hoeft geen tekeningetje. Niet alleen worden de leerlingen bij het aanleren van vreemde talen geconfronteerd met de noodzaak de verschillende zinsdelen bij hun naam te kunnen benoemen. Bovendien – en dit is veel ernstiger – leidt de huidige invulling van de eindtermen er toe dat leerlingen kunnen doorstromen naar het secundair onderwijs, zonder voldoende kennis van het Nederlands om de lessen te kunnen volgen. De situatie in Brussel, maar ook in andere grote steden én stilaan in de hele Vlaamse Rand rond Brussel, toont aan hoe ernstig dit probleem intussen is. Niet alleen een grondige herziening van de eindtermen dringt zich op, het is ook hoog tijd om andere, ingrijpendere, maatregelen te nemen.

2.1.2 Moderne vreemde talen:

De algemene kritiek die hierbij geformuleerd moet worden, is dat de eindtermen de lat veel te laag leggen. Het grammatica-onderwijs wordt volledig ondergeschikt gemaakt aan het communicatief onderwijs, dat de nadruk legt op de vier vaardigheden: luisteren, lezen, praten en schrijven. Hierbij is het niet langer belangrijk of iets juist gezegd wordt, met de juiste woorden, zinsconstructies en werkwoordsvervoegingen, maar wel of “de leerling zich verstaanbaar kan maken.” Wij pleiten hier zeker niet voor een terugkeer naar de tijd dat men eindeloze lijsten onregelmatige werkwoorden moest van buiten leren, maar we vragen wel meer aandacht voor de noodzakelijke studie van grammatica en woordenschat. Dat zijn immers de bouwstenen bij het aanleren van een taal. De hele discussie over ‘kennen en kunnen’, die onlangs de hele onderwijswereld in beroering bracht, toont zeer duidelijk aan dat ook voor de eindtermen van de moderne vreemde talen een verandering zich opdringt.

3. Voorstellen VLD en SP.a

Zoals reeds gezegd zijn zowel VLD als SP.a (bij monde van minister Vandenbroucke) er zich van bewust dat het taalonderwijs niet meer die resultaten oplevert die redelijkerwijs zouden mogen verwacht worden. Elke partij stelt haar eigen oplossingen voor, waarbij weer eens nieuwe ideeën gelanceerd worden zonder even achterom te kijken naar de oorzaak van deze negatieve evolutie.

Beide partijen pleiten voor meer talen die volgens de VLD moeten leiden tot “meer” kansen (zij willen vooral de economische slagkracht veilig stellen). Volgens de SP.a leiden meer talen tot “gelijke” kansen (weer eens komt tot uiting dat het vooral de allochtone groep is die hierbij baat moet hebben).

Een korte analyse van beide nota's vindt men in bijlage.

4. Taalverwerving:

Het is steeds de kracht van ons onderwijs geweest, dat het nauw aansluit bij de natuurlijke ontwikkelingsmogelijkheden van het kind. Didactische werkvormen, leermethoden, inhouden, ... alles werd afgestemd op de cognitieve niveaus die corresponderen met de leeftijd van de leerling in elk jaar. Ook voor het taalonderricht hoort een gedegen ontwikkelingspsychologische kennis van de onderliggende taalverwervingsprocessen als basis te dienen voor de uitwerking van wijzigingen aan curricula, eindtermen, etc. Vandaar dat we er hier blijven bij stilstaan.

Zowel in de internationale literatuur, als in de Nederlandstalige publicaties van de psycholinguïstische onderzoekstraditie vinden we het uitgangspunt dat de moedertaal en de tweede taal fundamenteel verschillend zijn¹. Het is dus onjuist om van het eenvoudige idee te vertrekken dat alle taalverwerving over de hele levensloop op dezelfde wijze geschiedt. **De initiële taalverwerving van de moedertaal verschilt fundamenteel van de latere taalverwerving van een tweede taal.** Hier volgt een synthese.

De oorspronkelijke verwerving van de moedertaal steunt op een specifieke “gevoelige” periode als gevolg van de cerebrocorticale neurolinguïstische rijping. Het absorberen van de moedertaal gebeurt automatisch, dat wil zeggen zonder dat het kind daar specifieke inspanningen voor levert. De input van de omgeving wordt neergeslagen in de hersenen, zoals de kleuren van de pigmenten worden opgenomen door de natte kalk van het zich langzaam vormend vaste fresco. Dit is de vorming van de “taalbasis” die uitgebreid de basis is van de volledige taalvaardigheid van het kind, grosso modo voor het ganse verdere leven.

Nu zijn er twee mogelijkheden: ofwel begint het oppikken van een tweede taal voor de schoolleeftijd, ofwel vinden de eerste gestructureerde leerprocessen van een vreemde taal plaats op schoolleeftijd, in de school. Dit onderscheid is van belang, omdat we voor ogen moeten houden of we taalonderricht afstemmen op autochtone kinderen, waar thuistaal en instructietaal dezelfde zijn, of op allochtone kinderen, bij

¹ L. Beheydt (1994) in *Bilingualism and the young child*, p225-247; (1986) *The semantic Primacy Principle in Mothorese*.

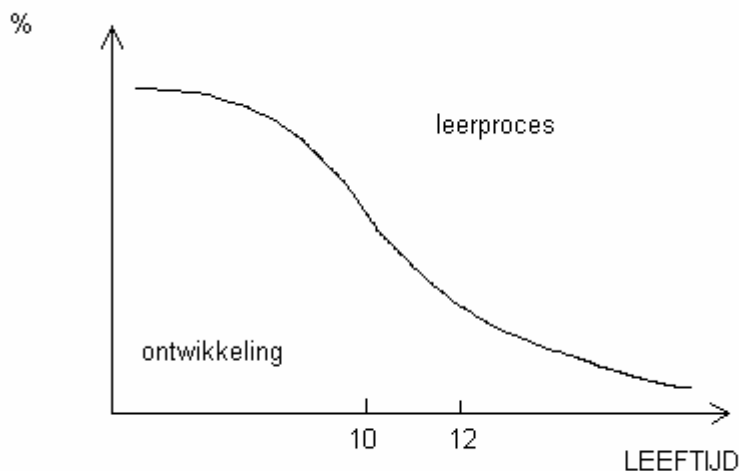
F. Grosjean (1982) *Life with two languages*, Harvard University Press
Prof Goorhuis-Brouwer (U. Groningen), versch publicaties.

wie de thuistaal een vreemde taal is binnen een Nederlandstalige leef- en schoolomgeving.

Laten we eerst eens kijken naar een simultane taalverwerving, met andere woorden, een kind dat zijn eerste 6 levensjaar (dus vanaf 0 jaar) opgroeit in verschillende door elkaar geweven taalomgevingen. Wanneer een kind van in den beginne wordt opgevoed in een tweetalig milieu (school, gezin,...), resulteert dit **niet** in een gelijkwaardigheid der beide talen. Slechts één van beide talen levert de dominante taalbasis. Dit is niet zozeer een verrijking of verdubbeling van de infantiele (en later volwassen) taalvaardigheid, integendeel: Het oppikken van een vocabularium is niet gelijk verdeeld over beide talen, en vooral, de (totale) woordenschat is kleiner dan wanneer een kind in een homogeen taalmilieu opgroeit. Bovendien treedt er vertraging op in het doorlopen van de verschillende fasen van taalbeheersing. Niet alleen kwantitatieve remmingen maar ook kwalitatieve nadelen manifesteren zich: Er treedt grammaticale verwarring op. Om die verwarring (het switchen tussen taalbasissen) zoveel mogelijk te beperken, wordt aangeraden het taalgebruik aan zeer specifieke situaties te koppelen. Meertaligheid wordt / is enkel en alleen een succes in welomlijnde situaties, en onder specifieke voorwaarden. Ook later, voor specifieke verwerving van (meta)taalvaardigheden op school, blijft één taalbasis dominant. Dat wil zeggen dat de leerling de stap van onbewuste naar bewuste taalreflectie fundamenteel maar voor één van beide talen (de dominante taal) maakt. Het onevenaarbare voordeel van de jonge polyglot zit in de “vlekkeloze” uitspraak.

Een ander verhaal is het wanneer een kind in een homogeen taalmilieu opgroeit en een vreemde taal leert op school. Vanaf de leeftijd van zes à zeven jaar treden er een aantal cognitieve veranderingen op: de periode van automatische taalverwerving is afgesloten (de ‘fresco’ is ‘droog’), het kind begint langzaam een overgang te maken van concreet naar abstract denken met vormen van reflexief denken (zo kan aangeleerd worden wat een ‘doe-woordje’ is) en verwerft informatie op de manier waarop ook volwassenen iets leren (proberen, blokken, oefenen,...). Dat taalverwerving niet meer steunt op een onderliggend automatisme maar op de gewone cognitieve leerprocessen, heeft tot gevolg dat taalverwerving een aanzienlijke inspanning vraagt. Bovendien wordt niet alles “correct” geabsorbeerd en is bijsturing noodzakelijk (onderwijs). Er wordt voor de nieuwe taal geen nieuwe taalbasis aangemaakt. De nieuwe taal moet steunen op de taalbasis van de moedertaal.

Grafische weergave van de verhouding tussen het assimilatieproces van de moedertaal (ontwikkeling) en het cognitieve leerproces bij het leren van een taal doorheen de jaren.

Dit is niet vrijblijvend. Dit pleit tegen de vanzelfsprekendheid er van uit te gaan dat kennis opgedaan in één taal automatisch en op natuurlijke wijze wordt overgedragen naar de taal van het denken. De kennis blijft als het ware “kleven” in de taal van aanbieden, maar wordt gebruikt in de taal van de taalbasis. Wanneer dus iemand les krijgt in taal A maar denkt in taal B (ongeacht het een allochtoon is die in het Nederlands les krijgt, of een autochtoon in het Engels op hogeschool) vindt er een actieve omzetting plaats van wat men hoort in de vreemde taal naar ‘cognities’ in de andere taal. Dit proces tijdens de les gebeurt niet automatisch en natuurlijk, maar wel actief, bewust en slurpt veel mentale energie en aandacht op. Dat deze overzetting noodzakelijk is, volgt uit de gegevens dat één taal dominant is, en dat die dominante taal de basis vormt voor wat “verbale intelligentie” genoemd wordt, wat veel meer inhoudt dan goed uit de woorden komen. Verbale intelligentie omvat ook het belangrijkste deel van het aangeleerde abstract redeneren (vraagstukjes, logica, symbolen, eenvoudige wiskunde, ...). Dus kennis wordt pas ‘verinnerlijkt’ wanneer die in de dominante taal voorhanden is.

Nog een punt is dat de taalverwerving bij allochtonen nog vaak met een bijkomend probleem kampt. De verwerving van de tweede taal (in dit geval het Nederlands) steunt op de vaardigheden van de eerste taal (allochtone moedertaal). Maar studies geven weer dat de taalvaardigheid van de allochtone moedertaal er op achteruit gaat, vanwege de beperktere culturele input. Dat wil zeggen dat voor de verwerving van de tweede taal (het Nederlands) er al moet gebouwd worden op het zwakke fundament van de allochtone moedertaal. De schrale taalvaardigheden in de allochtone moedertaal belemmeren het vlot leren van Nederlands (“propedeutische remming”). Met deze vaststelling kan men twee richtingen uit: ofwel pleit men voor een versterking van de allochtone moedertaal (dit is de piste die de SPA wil volgen) ofwel streeft men ernaar om moedertaal en schooltaal te laten samenvallen. M.a.w. als de allochtoon zich hier blijvend wil vestigen, dan zal hij ook het Nederlands als ‘eigen’ taal moeten aannemen. In Vlaanderen is het Nederlands immers de enige legitieme taal voor het openbare leven. Het is dan ook evident dat nieuwkomers, willen ze kunnen deelnemen aan dat openbaar leven, zich het Nederlands eigen maken. Nederlands is de taal van de leidcultuur. Het is de taal waarin alle inwoners

van Vlaanderen worden geacht de maatschappelijke realiteit te ‘lezen,’ te interpreteren dus. Het is dus de taal van het begrijpen en het verstaan, niet enkel van reeksen klanken die betekenissen dragen, maar in Vlaanderen is het tevens de voornaamste taal van de solidariteit met de naaste en het wederzijds begrip.

Taal is meer dan communicatie, taal is ook persoonlijkheid, identiteit, cultuur, ... We drukken ons niet alleen uit in voorgevormde zinswendingen, maar ondergaan tevens de vormgevende invloed die taal uitoefent op ons denken. Met woorden komen gedachten. Die woorden worden aangereikt vanuit een maatschappelijke context. Niet alleen weerspiegelen de maatschappelijke contexten de verschillende culturele waarden, normen en tradities, maar bovendien zitten in de taal, via de vele zegswijzen, er ook mensbeelden, interpersoonlijke verhoudingen, ‘volkspychologie’ en dergelijke meer opgelost als cacao in chocomelk, en worden die waarden, normen en interpersoonlijke verhoudingen meegegeven met de chocopaplepel. De taal vervat alle menselijke aspiraties. Mijn persoonlijkheid wordt gevormd op basis van die aspiraties van de anderen zoals zij die verwoorden. Het is het “discours de l’Autre” (de gespreksdynamiek van de Ander, J. Lacan) waarin iemand wordt opgenomen, dat zijn persoonlijkheid invult (vandaar dat hij Rimbauds “Je est un Autre” herneemt). De betekenissen die in het discours verweven zitten, glijden op analoge wijze mee in het onbewuste om zo het leven van de persoon op een persoonlijke wijze te kleuren (“l’inconscient est structuré comme un langage”).

5. Voorstellen van het Vlaams Belang

Voor het Vlaams Belang blijft de essentie van het verhaal: de instructietaal in het onderwijs in Vlaanderen is en blijft het Nederlands. Daaraan kan en mag niet geraakt worden!

Het Vlaams Belang is ook van mening dat werk moet gemaakt worden van het bevorderen van een positieve attitude tov het aanleren van een taal. Ouders, leerlingen en leerkrachten moeten ervan doordrongen zijn dat men een taal niet enkel aanleert tijdens de uren op school, maar dat hiervoor ook buiten de school(m)uren inspanningen moeten geleverd worden. Een taal is niet iets abstracts, te vatten in regels, woordjes en zinnestelsels. Zoals hierboven reeds gesteld is taal ook persoonlijkheid, identiteit en cultuur. Om een taal – en dan zeker de instructietaal – aan te leren, is het dan ook uitermate belangrijk dat dit gebeurt vanuit een positieve attitude: geen taal leren ‘omdat het moet’, maar wel een taal leren om vooruit te geraken, om bij te leren. Het is volgens het Vlaams Belang dan ook nodig dat zeker de allochtonen, van wie iedereen intussen erkent dat zij vaak problemen hebben met de instructietaal, van deze positieve attitude tov het Nederlands doordrongen worden.

We onderscheiden in deze nota twee zaken: het aanleren van de instructietaal en het aanleren van vreemde talen.

5. 1 Het aanleren van de instructietaal

5.1.1 Taaltoetsen en taalbadklas:

Voor het Vlaams Belang is en blijft het Nederlands de taal waarin de lessen in ons onderwijs gegeven worden. Het is dan ook van groot belang dat alle kinderen

voldoende Nederlands kennen om met succes de lessen te kunnen volgen. Op dit ogenblik is dit niet in alle scholen het geval, met het gekende resultaat van leerachterstand tot gevolg. Ook Vandenbroucke heeft dit intussen ingezien en, na het B-H-V-debacle werd in mei 2005 dan ook het voorstel gelanceerd om in 13 gemeenten in de zogeheten “brede rand rond Brussel” extra uren en middelen toe te kennen voor het bevorderen van de taalvaardigheid van anderstalige leerlingen. Het Vlaams Belang is echter van mening dat dit slechts een druppel op de hete plaat is. Niet alleen is het aantal bereikte scholen veel te laag (we vroegen intussen de cijfers op van de leerlingen die als thuistaal niet het Nederlands hebben. De gehaalde percentages zijn hallucinant. Zie bijlage), bovendien is het ingezette middel (extra uren) volstrekt onrendabel. Daarbij komt ook nog dat deze uren enkel toegekend worden aan de basisscholen, terwijl intussen al zeer duidelijk is dat ook in het middelbaar onderwijs nood is aan een extra inspanning om alle niet-Nederlandstalige leerlingen bij de les te kunnen houden.

Eerder al lanceerde Vandenbroucke het idee om bij elk scharniermoment (instap lager onderwijs, instap secundair onderwijs) te peilen naar de feitelijke kennis van het Nederlands bij de leerlingen. (Uit zijn ‘Talennota’ blijkt echter dat, hoewel hij het idee van peilingsproeven blijft behouden, hij op andere momenten wil toetsen.) De resultaten van die toetsen mogen volgens hem echter enkel gebruikt worden om “aan de scholen een spiegel voor te houden, zodat zij weten op welk vlak ze tekort schieten”. De bedoeling mag volgens Vandenbroucke dan ook helemaal niet zijn om de leerlingen, die onvoldoende scoren op zo’n test, tegen te houden.

Het idee van taaltoetsen zijn we helemaal niet ongenegen. Maar in tegenstelling tot Vandenbroucke wil het Vlaams Belang die toetsen echter wel gebruiken om de leerlingen te oriënteren. Oriëntatie mag hier echter niet begrepen worden als aanduiden welke studierichting deze leerlingen moeten volgen, wel als een al dan niet plaatsen in een “taalbadklas” (tussen derde kleuterklas en eerste leerjaar; tussen zesde leerjaar en eerste middelbaar) Leerlingen die de Nederlandse taal onvoldoende kennen, kunnen volgens ons niet doorstromen naar een hoger niveau. Niet alleen maken ze het voor de hele klas moeilijk om op een bepaald niveau les te volgen, ook voor de leerling zelf is het traumatisch om de uitleg niet of nauwelijks te kunnen volgen, met alle negatieve gevolgen van dien. Wij pleiten dan ook onomwonden voor de invoering van een “taalbadklas”. In deze klas zal, door een intensief contact met het Nederlands, de taalvaardigheid van deze leerlingen bevorderd worden. Na het afleggen van een nieuwe test zullen deze leerlingen dan kunnen instappen in het gewoon onderwijs. Dit systeem biedt volgens ons verschillende voorbeelden:

- het niveau in het gewoon onderwijs zal erop vooruit gaan, omdat alle leerlingen een voldoende kennis van het Nederlands zullen hebben om de lessen te kunnen volgen. Leerkrachten zullen dus niet langer extra tijd en moeite moeten investeren in die leerlingen die een tekort aan basiskennis Nederlands hebben, maar zullen hun aandacht kunnen richten op het overbrengen van de noodzakelijke kennis en vaardigheden. Ook voor andere zaken die extra’s vragen, zoals leermoeilijkheden, ADHD, dyslexie, ..., zal dan meer tijd vrijkomen.
- de leerlingen die onvoldoende basiskennis Nederlands bezitten om de lessen te kunnen volgen, zullen niet langer geconfronteerd worden met

faalervaringen. Zij zullen integendeel samen met anderen intensief kunnen werken aan de verwerving van dat Nederlands, zonder daarbij ook nog moeite te moeten doen om de leerstof op te nemen. Het nadeel dat zij daardoor een jaar later aan hun “gewone” onderwijsloopbaan zullen kunnen beginnen, kan ons inziens niet opwegen tegen de voordelen. Bovendien tonen de cijfers aan dat het juist de leerlingen met een onvoldoende kennis van het Nederlands zijn die met schoolachterstand geconfronteerd worden. Deze schoolachterstand gaat dan ook nog gepaard met faalervaringen, daar waar hun “taalbadjaar” tot een succeservaring kan uitgroeien als deze leerlingen merken dat ze, door de kennis die ze dat jaar opdoen, met succes hun verdere schoolloopbaan kunnen doorlopen.

- De – vooral door de VLD – vooropgestelde piste van leerplichtverlaging naar 5 jaar kan door de invoering van deze “taalbadklas” ook verlaten worden. Deze leerplichtverlaging wordt immers voorgesteld als dé oplossing voor de kinderen (vooral allochtonen) die pas op zes jaar hun eerste stappen in de school zetten, waardoor ze dan ook met een structurele achterstand hun schoolloopbaan starten.
- De invoering van een “taalbadklas” is bovendien ook naar anderstalige ouders een duidelijk signaal dat het belangrijk is dat de kinderen Nederlands leren, niet alleen door op school Nederlands te praten, maar ook door buiten de school(m)uren met onze taal in aanraking te komen. Immers, als deze kinderen niet alleen op jonge leeftijd reeds naar school komen en daar Nederlands leren, maar tegelijkertijd ook in hun thuissituatie het Nederlands gebruiken, kan het zeer goed mogelijk zijn dat dergelijke taalbadklassen na verloop van tijd overbodig worden. Om die reden zijn wij dan ook van mening dat het niet volstaat om enkel binnen de school te werken aan de taalvaardigheid van de kinderen. Wij zijn dan ook van mening dat men van de ouders een duidelijk engagement, met resultaatsverbintenis, kan vragen om hun kinderen intensief met de schooltaal in aanraking te laten komen. Op dit ogenblik vragen slechts enkele scholen aan de ouders om dit engagement aan te gaan, zonder dat zij daar ook een resultaatsverbintenis aan mogen verbinden. Nochtans is het Vlaams Belang van mening dat met enkele eenvoudige middelen (bv een ‘huiswerkschriftje voor ouders’ naar analogie met hetgeen nu al aan ouders van een kind uit het zesde leerjaar gevraagd wordt bij de begeleiding van de studiekeuze van dat kind) een dergelijk engagement niet alleen kan gevraagd worden, maar dat men ook kan opvolgen in hoeverre ouders zich hier aan houden.

Wij pleiten er niet voor om ook in de kleuterklassen reeds met taalbadklassen te werken. Reeds geruime tijd pleiten we voor kleinere klassen, waardoor er meer aandacht kan gegeven worden aan taalverwerving, niet alleen voor anderstalige maar ook voor Nederlandstalige kinderen. Tegelijkertijd moet er werk gemaakt worden van specifieke taalvaardigheidstraining voor kleuteronderwijzers, zodat zij optimaal de taalvaardigheid van hun kleuters kunnen stimuleren en verder ontwikkelen.

Voor wat de praktische organisatie van deze taalbadklassen betreft, willen wij graag de autonomie van de school (of scholengemeenschap) laten spelen. Indien er verschillende leerlingen in zo'n taalbadklas terechtkomen, kan de school er zelf voor kiezen om deze leerlingen ofwel op schoolniveau ofwel op niveau van de scholengemeenschap te groeperen. De overheid moet enkel voorzien in de nodige middelen voor dit initiatief.

(Merk op: ook de VLD is voorstander van een "intensief taalbad Nederlands, voor de aanvang van het eerste leerjaar". Zij willen (durven?) hieraan echter geen verplichting naar niet-Nederlandstalige ouders koppelen. Bovendien zijn zij van mening dat dit 'intensief taalbad Nederlands' tijdens de maanden juli en augustus zal volstaan om het niveau van die leerlingen zodanig op peil te brengen dat zij probleemloos kunnen starten in het eerste leerjaar.)

5.1.2 Eindtermen Nederlands:

Het spreekt voor zich dat om het algemene niveau van de instructietaal Nederlands te kunnen verhogen, ook de eindtermen voor Nederlands zullen moeten aangepast worden. Waar men vroeger op het einde van de lagere school immers probleemloos een zin kon ontleden (onderwerp, werkwoord, lijdend en meewerkend voorwerp waren gekende termen) moet men nu immers vaststellen dat de leerlingen in het eerste jaar secundair onderwijs nauwelijks weten wat een onderwerp is. Een werkwoord kunnen ze met een beetje geluk nog aanduiden, maar al de rest in de zin is eenvoudigweg "gezegde". En dit is niet omdat onze leerlingen dommer geworden zijn maar wel omdat de eindtermen Nederlands voor het lager onderwijs zodanig geformuleerd werden dat ook die leerlingen met een zwakke – of zelfs onvoldoende – kennis van het Nederlands deze zinsdelen nog konden aanleren. Ook op andere vlakken, zoals lezen en schrijven, werden de eindtermen op maat van deze leerlingen geschreven. Dat daarmee vooral de sterkere leerlingen gestraft werden, is van geen tel. Het aantal zittenblijvers moest dalen en dat kon alleen door het vereiste niveau te laten dalen.

Het Vlaams Belang pleit dus onomwonden voor een aanpassing van de eindtermen Nederlands, zodat de leerlingen die het lager onderwijs verlaten, ook de nodige bagage bezitten om met succes het secundair onderwijs aan te vatten. Niet alleen moeten de vroegere leerinhouden van taalbeschouwing (kennis van de zinsdelen, zoals onderwerp, lijdend voorwerp, werkwoord, ...) weer expliciet opgenomen worden in die ET, bovendien moeten de eindtermen Nederlands een formeel karakter krijgen: zij moeten ahw een kader vormen, met een zeer duidelijke aflijning en oplijsting van hetgeen de leerlingen MOETEN kennen om te kunnen doorstromen naar het middelbaar. Enkel op die manier kan de nivellerende werking van de eindtermen teniet gedaan worden.

5.2 het aanleren van vreemde talen

Het spreekt voor zich dat het Vlaams Belang, net als elke andere politieke partij die oog heeft voor de toekomst van Vlaanderen, een uitgebreide talenkennis hoog in het vaandel draagt. In een steeds mondialer wordende samenleving is de kennis van vreemde talen, naast de uitstekende kennis van het Nederlands uiteraard, een niet te onderschatten troef. Dit neemt niet weg dat, zoals eerder reeds gezegd, het Vlaams

Belang het Nederlands, het fundament van onze samenleving, als dé instructietaal blijft beschouwen.

We stellen echter vast dat in het vreemdetalenonderwijs de eindtermen vooral de nadruk leggen op wat leerlingen moeten 'kunnen' en niet wat ze moeten 'kennen'. Dit leidt tot een overwaardering van het vaardigheidsonderwijs, ten nadele van het kennisonderwijs. Voor alle duidelijkheid: het Vlaams Belang is geen voorstander om terug te keren naar 'de goede oude tijd' toen leerlingen vooral eindeloze rijen woordjes van buiten moesten leren en toen ze, om te kunnen slagen, de onregelmatige werkwoorden foutloos moesten kunnen vervoegen. Dit is niet de meest geschikte aanpak om een taal te leren. Het beste bewijs hiervan is dat toen vele leerlingen, die uitstekende resultaten haalden op school, nauwelijks een zin konden (of durfden) formuleren buiten de schoolpoort. Maar wij zijn van mening dat de slinger nu te ver in de andere richting is doorgeslagen. De leerling moet nu vooral 'durven praten', enige formele kennis wordt nauwelijks nog gevraagd. Zoals reeds gezegd, het hele debat over 'kennen en kunnen' dat onlangs de onderwijswereld beroerde, toont aan dat niet enkel het Vlaams Belang die mening is toegedaan.

Het Vlaams Belang pleit er dan ook voor dat ook voor het vreemdetalenonderwijs de eindtermen opnieuw geformuleerd worden: er moet een duidelijk evenwicht gevonden én geformuleerd worden tussen vaardigheden en kennis. Men kan immers geen taal leren zonder een minimum aan woordenschat, zonder kennis van de vervoegingen, zonder te weten hoe een zin geformuleerd wordt. Net zomin als dat men een taal kan leren zonder te durven praten en fouten te maken. Beide elementen, vaardigheden en kennis, zijn nodig om op een goede, doordachte manier een taal aan te leren.

Wij stellen ook vast dat, vooral in het technisch en het beroepsonderwijs, nog meer werk aan de winkel is dan enkel het herformuleren van de eindtermen. Wij pleiten er dan ook voor om in het technisch onderwijs twee vreemde talen (Engels, Duits of Frans) verplicht op te nemen in het curriculum. Uiteraard moet hierbij rekening gehouden worden met het profiel van de studierichting. Voor de ene richting is de kennis van vreemde talen meer een vereiste dan voor de andere. Ook de regio waarin de leerling school loopt, heeft belang voor het onderwijs van de vreemde talen. Wij pleiten dan ook voor een koppeling van het vreemdetalenaanbod aan zowel het profiel van de studierichting als aan de regio waarin de leerling school loopt.

Wat het BSO betreft, pleiten wij ervoor om Nederlands niet langer in het vak PAV (Project Algemene Vakken) te integreren. We zegden het eerder reeds: Nederlands is de instructietaal, het kan voor ons dan ook niet dat dit geen vak op zich vormt in het middelbaar onderwijs. Door het Nederlands te integreren in het vak PAV blijft men het signaal geven dat de kennis van het Nederlands geen prioriteit is. Voor het Vlaams Belang moet het Nederlands dus terug als zelfstandig vak onderwezen worden in het Beroepsonderwijs.

5.3 Immersieonderwijs of CLIL

Het Vlaams Belang wijst de piste van immersieonderwijs (of CLIL, zoals de heersende mode om alles met een Engelse term aan te duiden, vereist) resoluut af: leren in een taal is iets volledig anders dan leren van een taal. We hebben eerder reeds kunnen vaststellen dat het immersiesysteem niet blijkt te werken voor vele allochtone leerlingen: hoewel zij les krijgen in een – voor hen – vreemde taal (wat de minister ook vooropstelt met de invoering van immersieonderwijs) blijkt dat zij toch heel wat problemen hebben, zowel wat betreft de kennis van het Nederlands als wat de opname van de vakinhoud betreft. En dit systeem, dat bijsturing vraagt voor de allochtone leerlingen, wil minister Vandenbroucke nu invoeren in het hele onderwijs. Een eerste aanzet hiertoe wordt al gegeven door het invoeren van CLIL via proeftuinen.

De hamvraag die moet beantwoord worden is dan ook: wat zal er gebeuren met de taalzwakkere leerlingen: zij zullen niet alleen problemen hebben met de taal, maar ze zullen tevens de inhoud van vakken niet meer begrijpen. Een andere vraag die zich opdringt: zijn de leerkrachten in Vlaanderen voldoende opgeleid om in andere taal les te geven? Of moeten we massaal op zoek naar “native speakers” voor dat immersieonderwijs, met het gevaar dat die dan op hun beurt hun leerlingen niet meer zullen verstaan. Kortom, wij zijn helemaal niet overtuigd van de meerwaarde van dergelijk immersieonderwijs.

Het Vlaams Belang blijft dan ook pleiten voor een herwaardering van het onderwijs van de Nederlandse taal, zodat elke leerling de nodige bagage heeft om van hieruit een vreemde taal aan te leren!

Bijlage persconferentie 07-02-2007

Analyse talennota minister Vandenbroucke

Voor een gedetailleerde bespreking van de nota van minister Vandenbroucke verwijzen wij u graag door naar het debat in de commissie Onderwijs. In het kader van deze nota schetsen wij enkel de grote lijnen van onze commentaar ter zake.

Minister Vandenbroucke wil naar eigen zeggen met deze nota het talenonderwijs in de breedte grondig hervormen. Wat een aantal zaken betreft, kunnen wij hem zeker volgen (de lat hoog leggen wat beheersing van het Nederlands betreft, peilingstoetsen om taalvaardigheid in kaart te brengen, afstemming van het vak Frans in BO en SO, ...) Bij andere voorstellen maken wij toch wat voorbehoud (afstemmen van eindtermen op ERK (Europees Referentiekader), ... heterogene klasgroepen voor taal, scholen aanmoedigen om initiatie en taalsensibilisering te implementeren,...) Wat zijn voornemen om immersieonderwijs te organiseren betreft, daartegen kanten wij ons helemaal! Voor het Vlaams Belang blijft het Nederlands de enige instructietaal in ons onderwijs, met uitzondering voor het onderwijzen van de vreemde talen. Bovendien zijn we van mening dat het cruciale punt, dat effectief zal bijdragen tot een betere taalvaardigheid van (vooral) allochtone leerlingen, niet aangeraakt wordt in de nota van de minister: de (studie)attitude, de motivatie om die taal te leren, niet alleen binnen maar ook buiten de school! Zoals we stilaan gewoon worden in alle debatten rond de ongelijke doorstroom van allochtone leerlingen, wordt ook dit keer met geen woord gerept over de eigen verantwoordelijkheid van deze leerlingen en hun ouders. Op geen enkel ogenblik wordt melding gemaakt van het feit dat de school niet alleen zorg moet dragen voor het aanleren van de instructietaal, maar dat ook ouders (en leerlingen zelf) hierbij een niet te onderschatten verantwoordelijkheid hebben. Wij zijn van mening dat het essentiële probleem verdrongen wordt in de veelheid van de (vooral zeer vage) voorgestelde maatregelen. Wij zijn en blijven dan ook van mening dat alle voorgesteld maatregelen slechts een zeer beperkt resultaat zullen hebben, als niet tegelijkertijd ernstig werk wordt gemaakt van een degelijke studiehouding en motivatie bij deze leerlingen.

De nota van minister Vandenbroucke staat bol van de voornemens, plannen en intenties. Hij maakt een zeer mooi onderscheid tussen wat de overheid zal opleggen en hetgeen de overheid wenst te stimuleren. Nergens vinden we echter een concreet tijdspad. Hoeveel tijd geeft de minister zichzelf (en het werkveld) om al deze voornemens, plannen en intenties in de praktijk om te zetten? Welke zaken zullen prioritair aangepakt worden? Of is het de bedoeling om alles tegelijkertijd te veranderen? Wij vrezen dat de minister in dat geval op zeer veel weerstand zal stuiten. Elke leerkracht weet immers maar al te goed dat het niet werkbaar is om op korte termijn een zeer radicale verandering op alle vlakken door te voeren. Verandering, wil ze succesvol zijn, moet geleidelijk verlopen en kunnen rekenen op een groot draagvlak bij de betrokken actoren.

Verder hebben wij ook de indruk dat de minister de werkdruk, die de basis aankan, ernstig overschat. Leerkrachten lopen nu al vaak op de toppen van hun tenen wat werkbelasting betreft. Ze nog eens opzadelen met zeer veel veranderingen op zeer korte tijd, lijkt ons niet mogelijk. Wij zijn van oordeel dat de minister de overbelasting van het onderwijzend personeel serieus onderschat. Is er trouwens een zicht op de verhoging van de planlast die deze 'hervorming' zal teweegbrengen voor de leerkrachten?

Bovendien houdt de minister geen rekening met hetgeen nu reeds op het terrein gebeurt. Heel wat scholen en leerkrachten hebben al vele initiatieven uitgewerkt, om te remediëren aan de door de minister aangehaalde problemen. Net zoals we dit ook in andere dossiers al aangekaart hebben, zou het volgens ons nuttig zijn om eerst een inventaris (en waarom ook geen evaluatie) te maken van hetgeen nu reeds voorhanden is. Op die manier vermijdt men dat men telkens opnieuw het warm water moet uitvinden. Tegelijkertijd kunnen dan ook de 'goede voorbeelden' kenbaar gemaakt worden aan de andere scholen en/of leerkrachten.

Een zaak willen wij echter nu reeds duidelijk stellen: hoewel we het eens kunnen zijn met het voornemen van VDB om het talenonderwijs in de breedte te hervormen, stellen wij dat het nodig is om nu ook enkele punctuele maatregelen te nemen, gericht op één enkele doelgroep of situatie. We kunnen het ons immers niet veroorloven om te wachten tot de hele hervorming voltooid is en tot de eerste resultaten ervan zichtbaar worden. Er moet nu ingegrepen worden!

Bijlage persconferentie 07/02/07

Opmerkingen VLD-talennota

* **De VLD ziet meertaligheid als de “sleutel” tot een bloeiende economische toekomst.** Ook het *Vlaams Belang* vertrekt, zoals iedereen in Vlaanderen (vb VEV-symposium *Taal en Werk*, 24 oktober 2001) vanuit dit perspectief.

* **Daarnaast ziet VLD taal als stimulans voor een “cultureel open” en “diverse” maatschappij.** Het *Vlaams Belang* is van mening dat het Nederlands de enige legitieme taal is voor het openbaar leven, en dat als men vanuit bepaalde etnische minderheden een brug wil maken naar onze Vlaamse maatschappij, men in de eerste plaats onze taal, de taal van de leidcultuur, zal moeten verwerven. **In de VLD-nota wordt het veiligstellen van het Nederlands beklemtoond**, maar als men zich de draagwijdte van de voorstellen ten volle realiseert, verliest die stelling alle geloofwaardigheid.

* **Tenslotte wijst de VLD op de tendens in het buitenland en Europese richtlijnen om meertalig onderwijs aan te bieden.** Vlaanderen is een sterk onderwijsland en moet zich niet steeds verplicht voelen andere landen te imiteren. De inhaalbeweging waargenomen in onze buurlanden is niet gebaseerd op die aspecten die de VLD hier wil overnemen (CLIL). Tenslotte vraagt het *Vlaams Belang* zich af waarom men, bij wijze van verantwoording, zich steeds moet verschuilen achter internationale contexten en verdragen die niet altijd verplichtend, effectief of extrapoleerbaar zijn.

* **VLD stelt dat de huidige taalwetgeving “een belemmering” is voor de “opportuniteit” van het meertalig onderwijs.** De huidige taalwetgeving is geen belemmering maar net een bescherming zolang Vlaanderen te kampen heeft met taal-gerelateerde moeilijkheden binnen integratieproblemen en zolang wij in de Vlaamse Rand met het Franstalig imperialisme geconfronteerd blijven.

* **Meertalig onderwijs gaat voor de VLD in de richting van CLIL, waardoor één les twee lesdoelen bevat, namelijk een inhoudelijk en een linguïstisch.** CLIL betekent een viervoudig verlies aan kwaliteit: de bron (leerkracht), indien geen native speaker, verliest kwaliteit in de eigen expressie, de ontvangers (leerlingen) verliezen veel informatie door de omzetting naar de moedertaal, vakinhoudelijke doelen moeten plaatsmaken voor taalkundige doelen, en tenslotte zal de globale beheersing van het Nederlands, die nu al in een schrijnende toestand verkeerd, nog verder wegdeemsteren. Tenslotte, volgens VLD is het aanbrenge van vakinhouden in een “vreemde” taal voor autochtonen een zegen, terwijl anderstaligen onoverkomelijk nadeel ondervinden van onderwijs in de voor hen vreemde Nederlandse taal.

LAGER ONDERWIJS.

* **De VLD-nota wijst op het gegeven dat andere landen ons inhalen wat betreft meertaligheid.** *Dat andere landen zichzelf verbeteren, is niet problematisch, onze achteruitgang in absolute cijfers, is dat wel.*

* **de mogelijkheid tot “taalinitiatie” vanaf de eerste kleuterklas.** *Ook VLD brengt het offer in dit federale België waar als blijk van welwillendheid aan de Franstalige politici “meertaligheid” in het Vlaamse onderwijs steeds beperkt wordt tot “meer Frans”, hoewel die taal voor Vlaanderen economisch en voor dagelijks gebruik relatief terrein verliest aan Duits en Engels.*

* **het belang van Nederlands voor anderstaligen.** *VLD verwacht twee problemen: de meertaligheid van de Vlamingen en de taalachterstand van nieuwkomers. Het gaat om andere personen, andere oorzaken, andere sociale effecten en andere economische gevolgen. Logisch dat beide problemen ook een andere aanpak in het onderwijs vereisen.*

* **een aantal “succesverhalen” uit de praktijk**

- **scholen met taalinitiatie:** *wachten op grondige evaluatie.*

- **Nederlands leren aan moeders die (thuis) geen Nederlands spreken.**
super ! (zie verder)

- **Stimulerend meertalig onderwijs in Brussel.** *Het is correct om te beweren dat een hogere intelligentie, een hoger mate van abstractievermogen en een rijkere woordenschat correleren, maar het is niet correct om van die correlatie een causaal verband te willen maken. De ervaring leert net dat wanneer leerlingen les krijgen in een hen vreemde taal, zij de leerstof voor zichzelf vertalen, en net daardoor moeilijker de sprong maken van concreet naar abstract. Het is echter een illusie om te beweren dat de vlotte, expressieve kinderen die meertalig onderwijs genoten hebben, naast hun taal, evenveel vakeigen kennis verworven hebben.*

* **het ruime aanbod in Wallonië van immersie en meertalig onderwijs.** *Ten eerste is de Franstalige onderwijswereld niet onverdeeld positief over die initiatieven, ten tweede liggen vele andere factoren aan de basis voor de lamentabele onderwijskwaliteit in het Franstalig onderwijs, zodat ook andere oplossingen meer aangewezen zijn. Ook hier blijft het afwachten wat de effecten van immersie op langere termijn zullen zijn.*

De VLD stelt voor:

* **De leerplicht vanaf 5 jaar en taalbad.** *De leerplichtverlaging is zeer lastig en duur om in praktijk te brengen. Het grootste argument tegen de leerplichtverlaging, is dat ze niet zaligmakend is. Taalachterstand wordt voordien, thuis, veroorzaakt, en wordt niet op school alleen weggewerkt. Motivatie en intelligentie zijn doorslaggevend voor een schoolloopbaan, taalproblemen secundair.*

* **Sensibiliseren niet-Nederlandstalige ouders.** *Dit is dé kern van de zaak, zoals mag blijken uit bijv. de PISA-studie. Intrinsieke motivatie is de sleutel tot alle succes, zolang men hieraan voorbijgaat, zal elke andere poging tot remediëring tot mislukken gedoemd zijn. Intrinsieke motivatie heeft een heel specifieke ethnoculturele invulling,*

waarbij zelden de schoolse loopbaan binnen een levensloopperspectief gekaderd wordt, met het motivationeel deficit als gevolg.

*** Taalinitiatie kleuters & meertalig basisonderwijs.** *Een verdere veralgemening van het meertalig onderwijs zoals de VLD voorstelt, is, gegeven alle bovenvermelde argumenten, onwenselijk.*

*** Prioritair navormingsthema.** *Vrijblijvende nascholing is uiteraard ok, maar het is gevaarlijk om dit te koppelen aan inspectie, zoals de VLD voorstelt. Gaan niet-taalleerkrachten dan door de inspectie moeten beoordeeld worden op hun vreemdetalenkennis? Welke gevolgen zullen hier dan aan vasthangen?*

SECUNDAIR ONDERWIJS.

*** Breuk lager secundair wat betreft Frans.** *Correcte vaststelling, foutieve oplossing: Vlaams Belang stelt dat dit eenvoudigweg kan verholpen worden door het op elkaar afstemmen van de curricula, zonder de hele structuren of taalwetgeving aan te passen. Deze situatie is een spijtig anachronisme, overgebleven uit een tijd het leergebied Frans niet verplicht was in het basisonderwijs. Sommige scholen hadden al een zeer groot aanbod Frans, terwijl leerlingen uit andere scholen nog niet of nauwelijks in contact gekomen waren met deze taal.*

*** Wel talen in ASO, weinig in TSO BSO en KSO:** *Het talenaanbod in het TSO/KSO BSO moet gedifferentieerd aangepast worden overeenkomstig de beroepsprofielen en de regionale werkomstandigheden. Dit mag echter geen bijkomende belasting betekenen voor de TSO/KSO/BSO-leerlingen.*

VLD stelt voor:

*** sommige vakken in een andere taal (CLIL):** *De VLD wenst “meer” mogelijkheden. De vraag wordt dan waarom voor de VLD de huidige mogelijkheden als ontoereikend worden beschouwd. Inbreken in de taalwet, enkel en alleen om aan de vraag tegemoet te komen van enkele scholen die er voor willen kiezen? Zou het niet zinvoller zijn eventjes te kijken naar de redenen die de enkele scholen bewegen tot deze vraag.*

*** soepele overgang basis – secundair voor Frans:** *zie eerdere opmerking.*

*** Evaluatie huidig onthaalbeleid.** *Niet alleen de OKAN-klantenraad moet delibereren, maar eventueel wel in samenspraak met de ‘gewone’ klassenraad.. De aangehaalde problemen betreffen jongeren die nog onder de leerplicht vallen, maar het grootste deel van een onderwijstraject in Vlaanderen hebben gemist, alsook in het land van herkomst een gebrekkige schoolloopbaan achter de rug hebben. Dit vergt specifieke oplossingen.*

HOGER ONDERWIJS.

* **VLD-nota wijst op de koppeling van stages aan buitenlandse opdracht voor studenten taalvakken in de lerarenopleiding.** *Zie verder.*

* **Succesverhaal uit de praktijk: vele studenten krijgen al een groot deel van hun opleiding in een andere taal.** *Het aandeel studenten dat een volledig vak in een vreemde taal gedoceerd krijgt, is niet zo groot als de VLD beweert. In de hogescholen zijn er weinig opleidingen die zich lenen tot anderstalige opleidingsonderdelen en opleidingactiviteiten. Bij opleidingen en vakken die zich er toch toe zouden lenen, moet men over docenten beschikken die bereid zijn en vaardig zijn om in een andere taal te doceren. Meer zelfs, vanwege de fenomenale werkdruk, is er een gigantische uitstroom in het hoger onderwijs van competente en polyglote docenten. In hun plaats treden jonge docenten met een lager niveau van taalbeheersing, die bedolven onder de ongekende werklust, niet bij machte zijn de inspanning te leveren hun vakinhouden om te zetten naar een vreemde taal.*

Nog steeds blijven meer dan 95% van de hoger opgeleiden in het eigen Vlaanderen werkzaam, waar ze terugvallen op een Nederlandstalig werkkader, waarbinnen ze hun vreemde-talenkennis voldoende kunnen op punt stellen indien vereist.

Het is bovendien een fundamenteel democratisch recht om hoger onderwijs in de eigen moedertaal te kunnen genieten.

* **VLD stelt voor om meertalig onderwijs in het basis, secundair en hoger onderwijs op elkaar te laten aansluiten, in één geïntegreerd model.** *Het is inderdaad de logica zelve dat men poogt in de mate van het realiseerbare om de taalcomponenten in de drie niveaus zo goed mogelijk op elkaar te laten aansluiten; om hieraan de conclusie te koppelen dat dit enkel gerealiseerd kan worden door meertalig onderwijs op de drie niveaus aan te bieden, lijkt nogal vergezocht. Op elk niveau dient men rekening te houden met de specifieke doelstellingen van het onderwijs, en met de mogelijkheden van de student.*

* **VLD wil het dubbelaanbod “aan éénzelfde instelling” schrappen.** *Ten eerste is en blijft onderwijs in de eigen taal, een democratisch grondrecht, en moet de keuze tussen instelling A en B op basis van andere parameters gebeuren dan het taalgebonden aanbod. Ten tweede heeft dat voorstel weinig overlevingskansen in realiteit: Een instelling ontvangt verhoudingsgewijs niet genoeg subsidies om dit te kunnen volhouden. Vlaamse studenten zullen massaal blijven kiezen voor een Nederlandstalige opleiding aan instelling A, waardoor de instelling B die een Engelstalig equivalent aanbiedt, dit enkel doet omwille van de internationale prestige. De financiële return (rechtstreeks in de vorm van subsidiëring, of onrechtstreeks in de vorm van binnengehaalde onderzoekscontracten, congressen en referenties etc,..) voor instelling B verantwoordt het openhouden van die magere Engelstalige richting niet. Rationaliseren is plots uit het VLD-vocabularium geschrapt.*

* **MEER mobiliteit: voor docenten en studenten.** *Erasmusuitwisseling draait in de eerste plaats om een zeer domeinspecifieke verrijking (expertise) en pas daarna om taligheid. Het is slechts een bijzonder kleine fractie van studenten, die op Erasmusuitwisseling geweest zijn, die in hun later professioneel leven moeten terugvallen op de taal van het Erasmusgastland. Omdat het reizen zo leuk bleek, werd domeinspecifieke verrijking aangevuld met “persoonlijke ontplooiing” als*

doelstelling. Studentenmobiliteit nu als zaligmakend taalbad voorstellen, gaat slechts voor een fractie van alle uitwisselingen op.

*** Lerarenopleiding:**

stage in het land van het gekozen taalvak: *Men moet er over waken dat die reismogelijkheden de keuze voor het taalvak niet mee beïnvloeden. Bovendien organiseren vele hogescholen met hun lerarenopleiding zelf uitwisselingen met gelijkaardige instellingen in doelbewust uitgekozen taalgebieden. Ten derde, met de ingroeibanen etc, moet men er over waken dat men van de beperkte stage niet nog een deel moet afstaan dat men niet in het eigen Vlaams onderwijssysteem kan. Als de VLD zo sterk gelooft in haar voorstel, waarom heeft ze het dan niet gelanceerd met het decreet lerarenopleiding?*

Brussel en Vlaams Brabant:

- RAND 2005: 42,4% In TNN
- RAND 2006: 49,8% In TNN

- Brede Rand 2005: 28,3% In TNN
- Brede Rand 2006: 28,5% In TNN

- Brussel stad (Ba + SO) 2003-04:
 - 82% In TTN binnen vrij onderwijs.
 - 91% In TTN binnen gemeenschapsonderwijs.

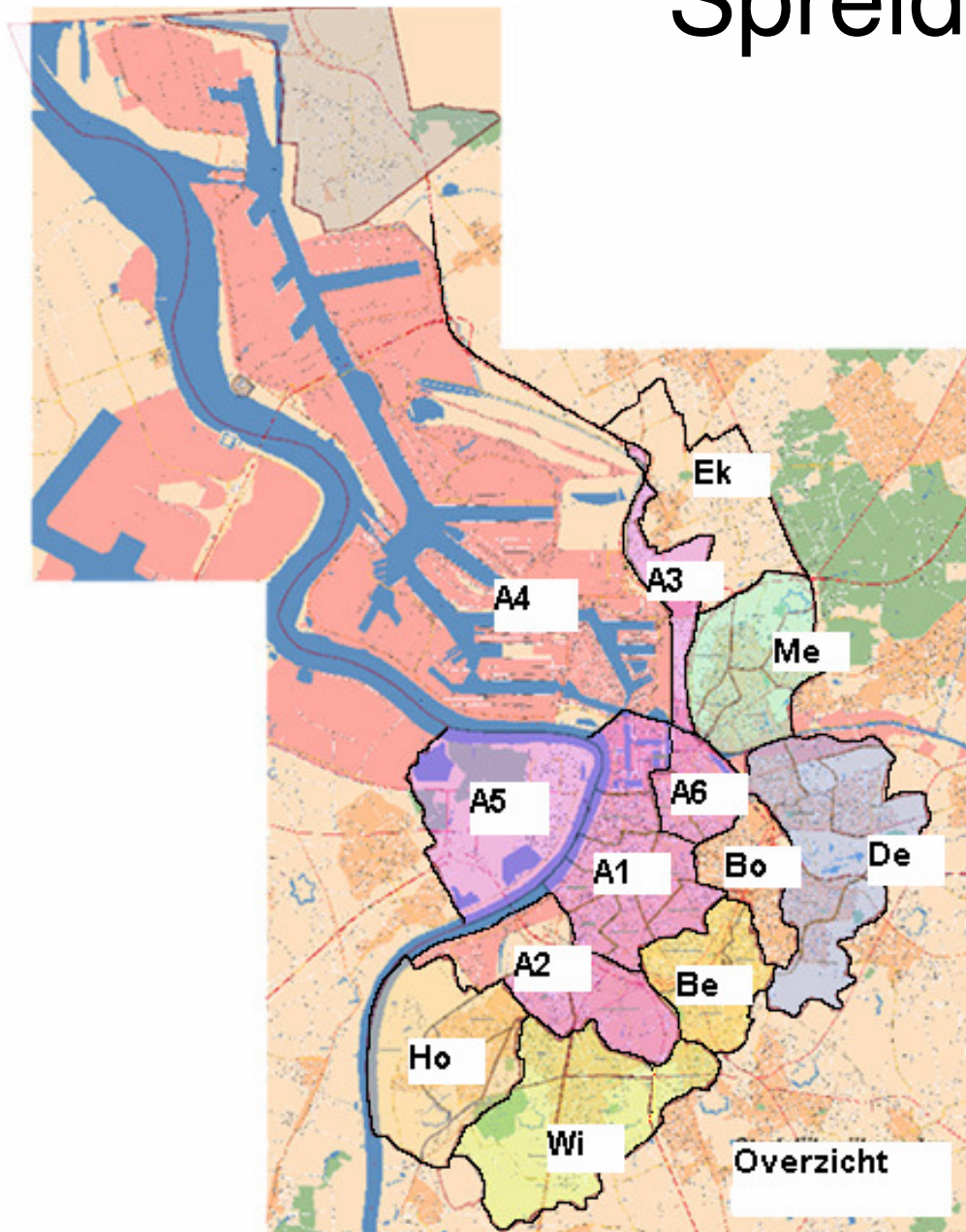
Problematisch?

- Frank Vandenbroucke verklaarde* dat een aandeel anderstalige leerlingen “*problematisch*” (draagkracht overschreden) is vanaf 10%.
- In deze categorie vallen
 - In Antwerpen: 215 / 521 = 41,3%
 - In Limburg: 121 / 286 = 42,3%
 - In Oost Vlaanderen: 155 / 438 = 35,4%
 - In West Vlaanderen: 100 / 356 = 28,1%
 - In Vlaams Brabant: 160 / 348 = 46,0%

van de scholen.

* Als antwoord op een schriftelijke vraag van Katleen Martens, maart 2006.

Spreiding Antwerpen stad.

	# scholen	# TNN-LLn	# LLn	%
Antw 6	15	3.546	4.391	80,76%
Antw 2	8	1.482	2.313	64,07%
Borgerhout	13	2.282	4.334	52,65%
Antw 1	35	5.180	10.085	51,36%
Hoboken	10	1.347	3.452	39,02%
Antw 3	3	325	843	38,55%
Antw 5	5	592	1.604	36,91%
Berchem	9	966	2.640	36,59%
Deurne	22	2.205	6.578	33,52%
Wilrijk	10	668	3.519	18,98%
Ekeren	9	381	2.132	17,87%
Merksem	12	712	4.107	17,34%
Antw 4	4	81	893	9,07%
TOTAAL	155	19.767	46.891	42,16%